

metodologija

Tyrimo metodologija

Viešosios nuomonės ir rinkos tyrimų bendrovė “Spinter tyrimai” 2010 metų balandžio 22-29 dienomis atliko Lietuvos gyventojų tyrimą Omnibus metodu.

☐ **Tyrimo tikslas**

Išsiaiškinti šalies gyventojų nuostatas genetiškai modifikuotų organizmų atžvilgiu.

☐ **Tyrimo metodas**

Apklausa – *standartizuotas betarpiškas interviu*, naudojant standartizuotą su Užsakovu suderintą klausimyną. Standartizuotą interviu atlieka profesionalus apklausėjas. Jis veda pokalbį su respondentu pagal parengtus klausimus, atsakymus fiksuodamas klausimyne.

☐ **Tyrimo lokacija**

Visa šalies teritorija. Iš viso 85 atrankiniai taškai, išdėstyti taip, kad reprezentuotų visus šalies regionus.

☐ **Tikslinė grupė**

Šalies gyventojai nuo 18 iki 75 metų amžiaus.

☐ **Tyrimo imtis**

Tyrimo metu buvo apklausti 1004 respondentai.

☐ **Atranka**

Tyrimė naudotas *daugiapakopės stratifikuotos tikimybinės* atrankos metodas. Šis atrankos metodas užtikrina duomenų reprezentatyvumą, t. y. kiekvienas šalies namų ūkis turi vienodas galimybes būti apklaustu ir atrankinė visuma pagal tikslinius kriterijus atitinka generalinę visumą. Tyrimo rezultatai reprezentuoja šalies gyventojų nuo 18 iki 75 metų nuomones ir vertinimus.

☐ **Duomenų analizė**

Duomenų analizė buvo atliekama, naudojant SPSS/PC programinę įrangą.

Ataskaitoje pateikiami bendrieji atsakymų pasiskirstymai (procentai), ir pasiskirstymai pagal socialines-demografines charakteristikas (Žr. Priedus).

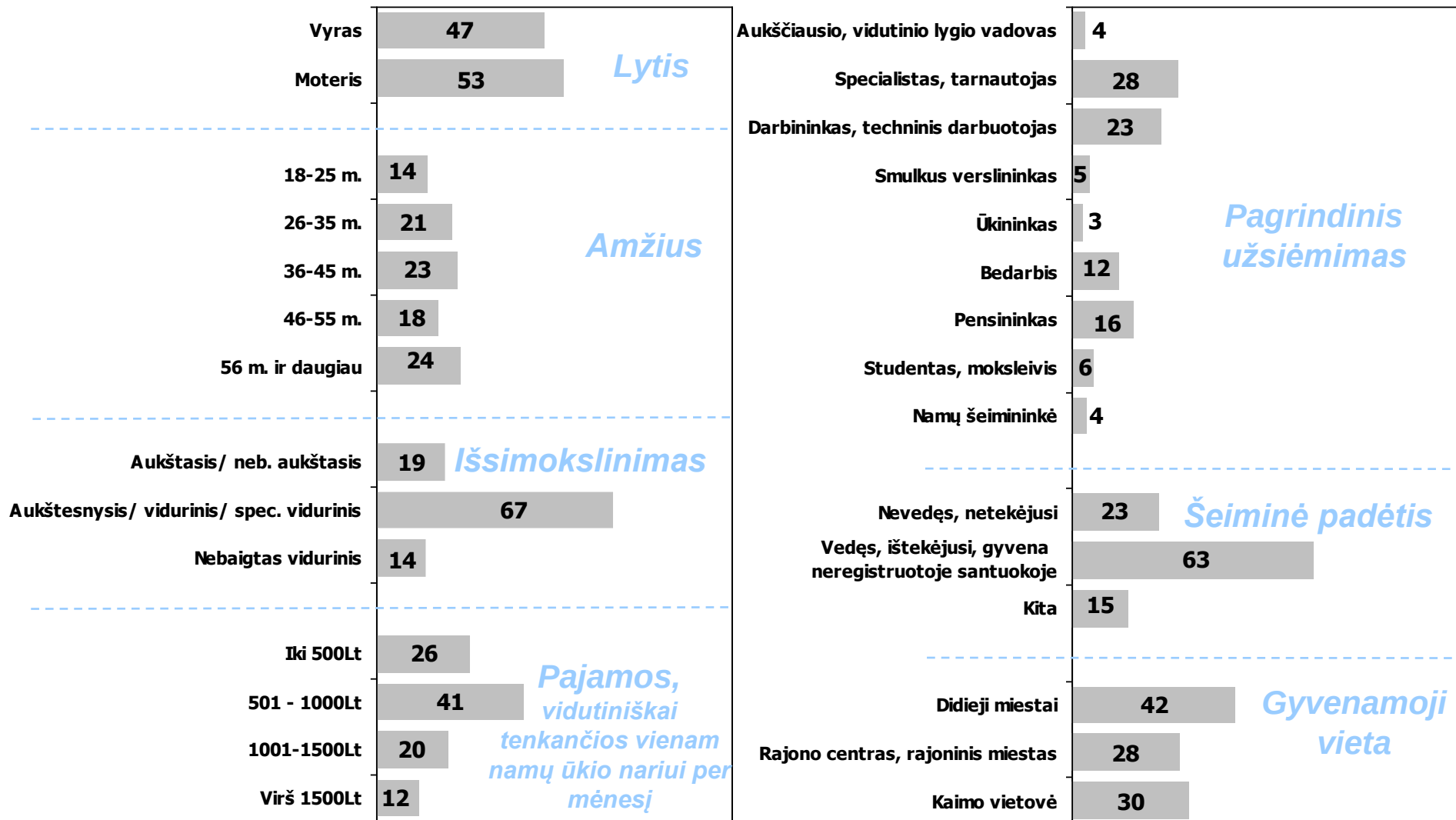
Statistinė paklaida

Atrankiniuose kiekybiniuose tyrimuose visada išlieka statistinės paklaidos tikimybė, į kurią būtina atsižvelgti interpretuojant duomenis. Pvz.: Jeigu apklausus 1004 respondentus gavome, kad 57,5 proc. apklaustųjų išreiškė neigiamą nuomonę dėl genetiškai modifikuotų organizmų, tai yra 95 proc. tikimybė, kad tikroji reikšmė yra tarp 54,4 ir 60,6 proc.

Įverčio tikslumas mažėja, mažėjant analizuojamų atsakymų skaičiui. Toliau pateikiama lentelė padedanti įvertinti statistinę paklaidą.

	%	%	%	%	%	%	%	%	%
	3	5	10	15	20	25	30	40	50
	97	95	90	85	80	75	70	60	50
N									
100	3.4	4.4	6.0	7.1	8.0	8.7	9.2	9.8	10
200	2.4	3.1	4.2	5.0	5.7	6.1	6.5	6.9	7.1
300	2.0	2.5	3.5	4.1	4.6	5.0	5.3	5.7	5.8
400	1.7	2.2	3.0	3.6	4.1	4.3	4.6	4.9	5.0
500	1.5	1.9	2.7	3.2	3.6	3.9	4.1	4.4	4.5
750	1.2	1.6	2.2	2.6	2.9	3.2	3.3	3.6	3.7
1000	1.1	1.4	1.9	2.3	2.5	2.7	2.9	3.1	3.1

Respondentų socialinės-demografinės charakteristikos (%)

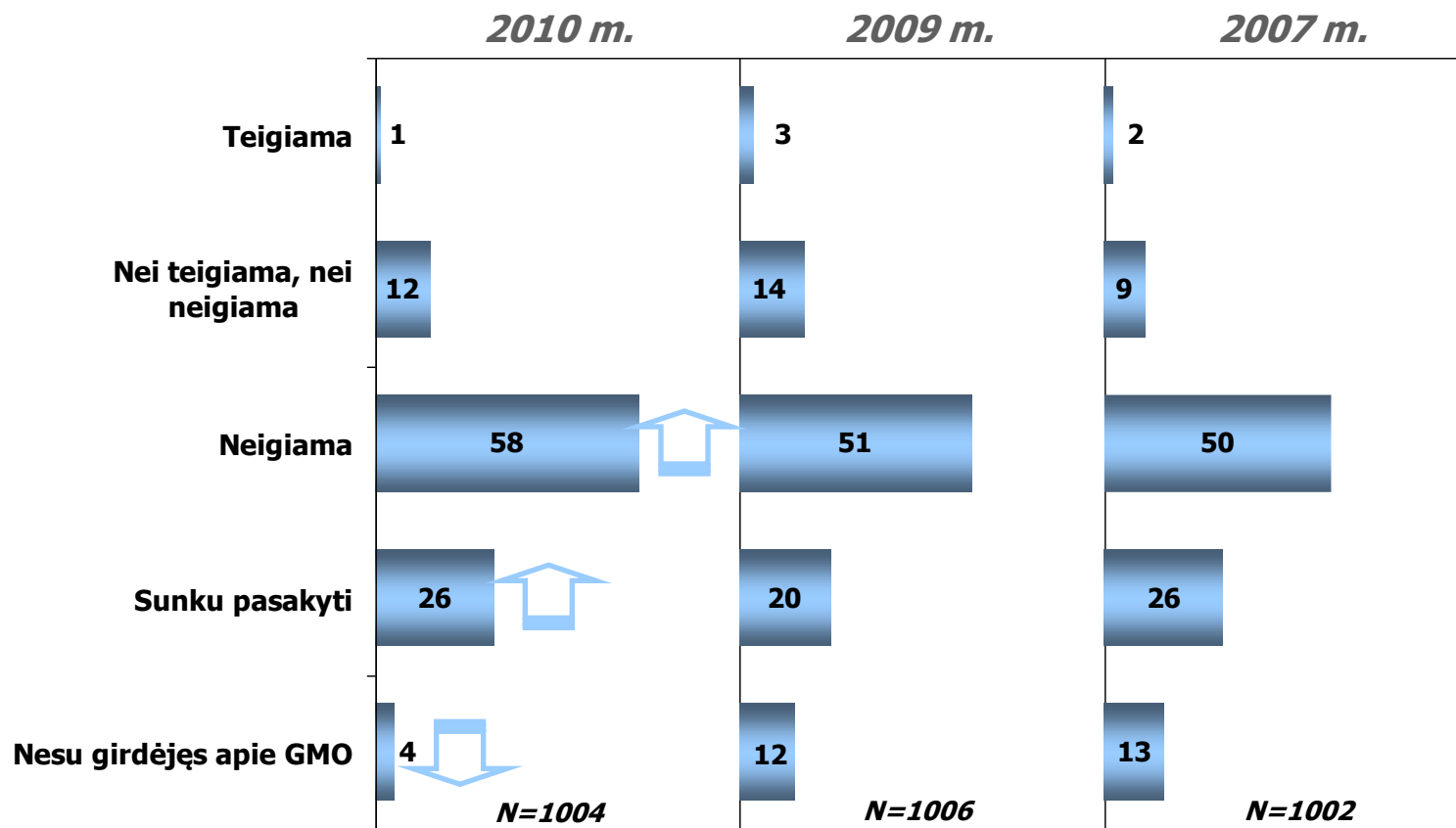

tyrimo rezultatai

Nuomonė apie GMO (%)

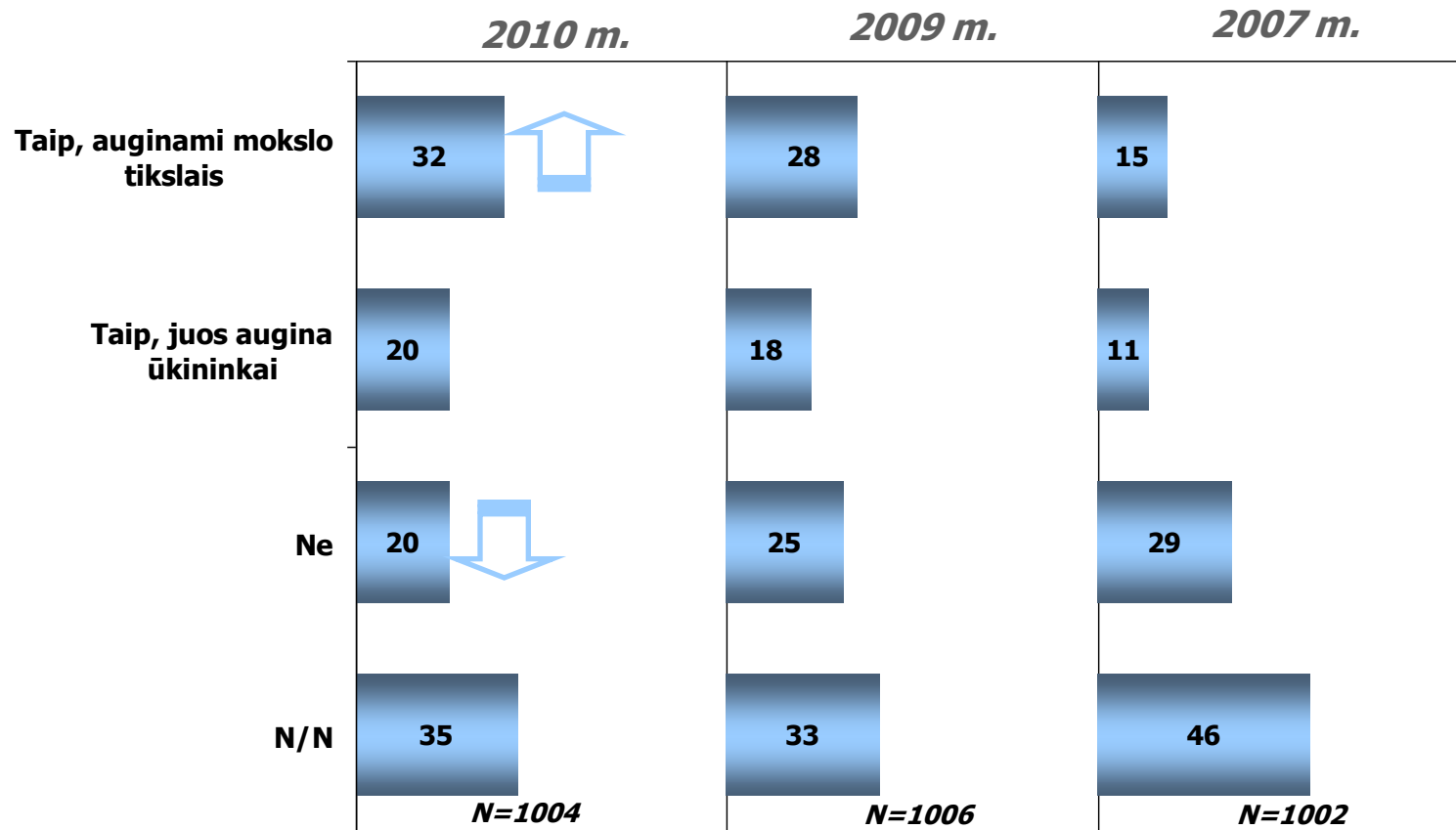
Kokia Jūsų nuomonė apie genetiškai modifikuotus organizmus (GMO)?

Neutralios nuomonės dažniau laikėsi didžiausias pajamas turintys tyrimo dalyviai. Neigiamos – miestų gyventojai.

Nuomonė apie GM augalų auginimą Lietuvoje (%)

Ar, Jūsų nuomone, Lietuvoje yra auginami genetiškai modifikuoti (GM) augalai?

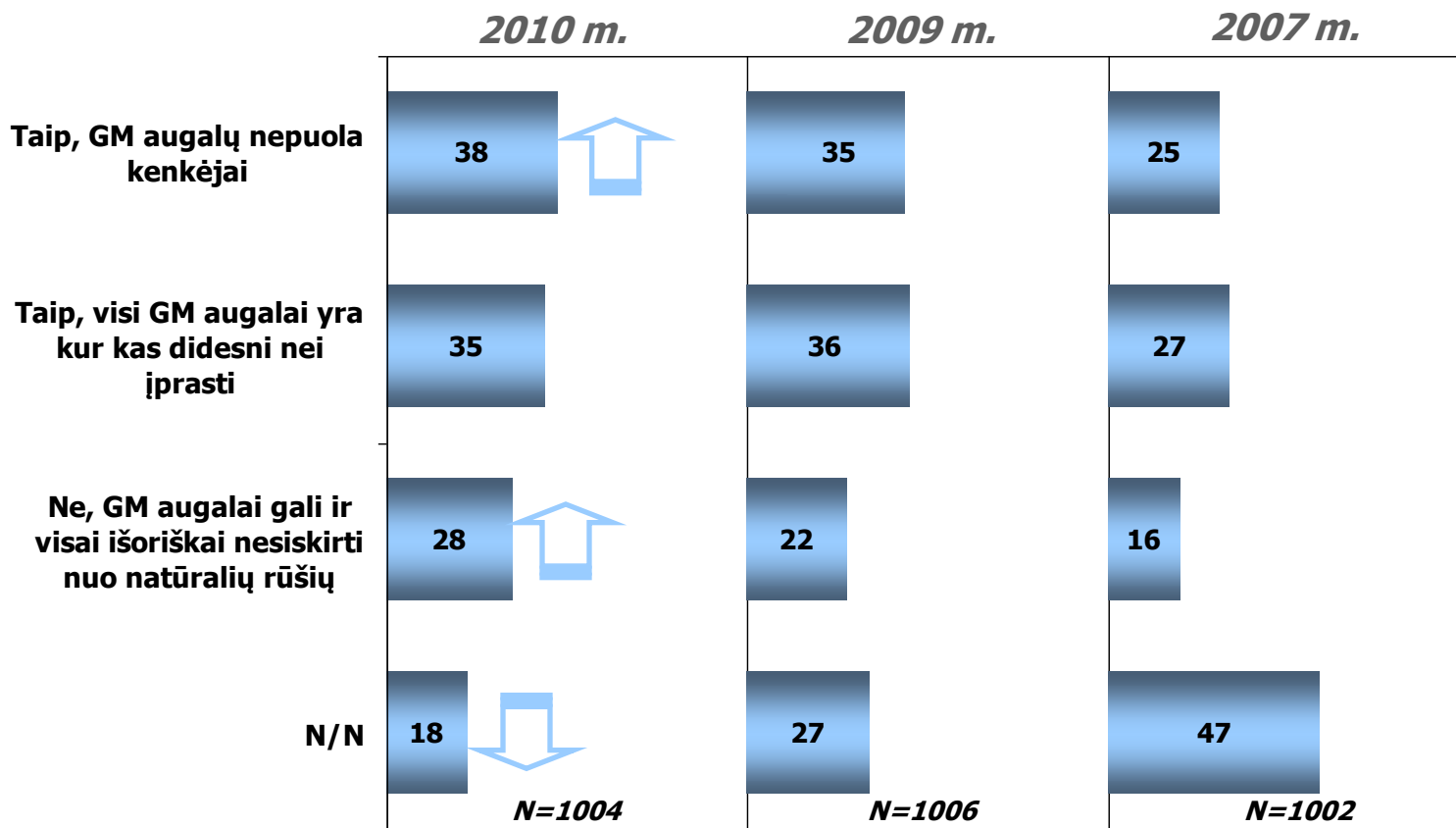

* Galimi keli atsakymai; suma viršija 100%

Teigiamai dažniau atsakė vyrai. 18-45 m. amžiaus respondentai, aukščiausio išsimokslinimo atstovai bei didmiesčių gyventojai dažniau teigė manantys, jog GM augalus augina ūkininkai.

Skirtumų tarp GM ir paprastų augalų suvokimas (%)

Ar, Jūsų nuomone, GM augalai skiriasi nuo įprastų augalų?

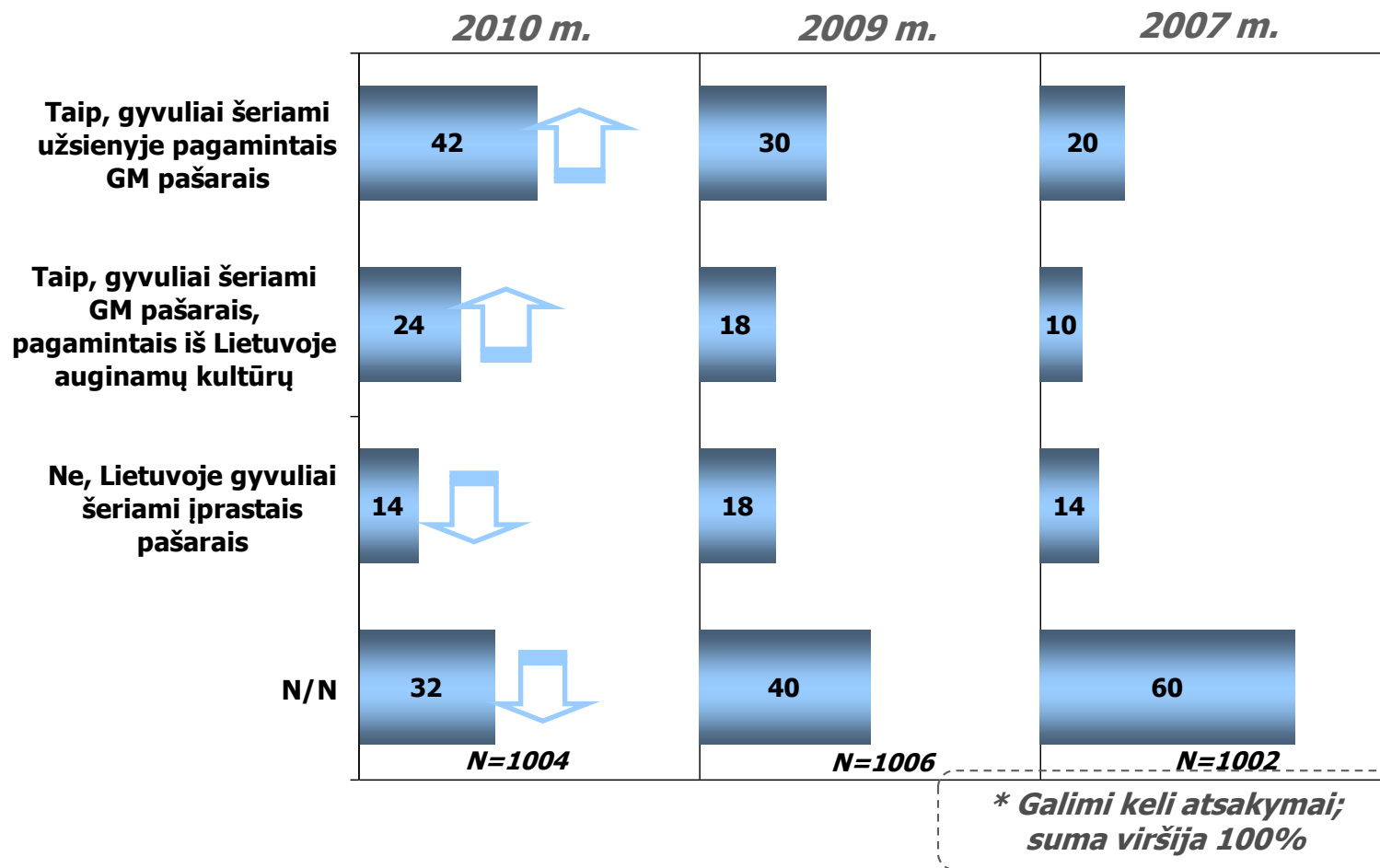

* Galimi keli atsakymai;
suma viršija 100%

Bendrai skirtumų tarp GM ir įprastų augalų dažniau įžvelgė mažiausias pajamas turintys tyrimo dalyviai, didmiesčių gyventojai. Vyrų, 18-45 m. amžiaus apklaustieji, žemiausio išsimokslinimo respondentai dažniau išreiškė nuomonę, jog GM augalų nepuola kenkėjai. Vyresni tyrimo dalyviai, mažesnių vidutinių pajamų atstovai, kaimo vietovių gyventojai dažniau teigė, jog GM augalai gali ir visai išoriškai nesiskirti nuo natūralių rūšių.

Nuomonė apie gyvulių šėrimą GM pašarais (%)

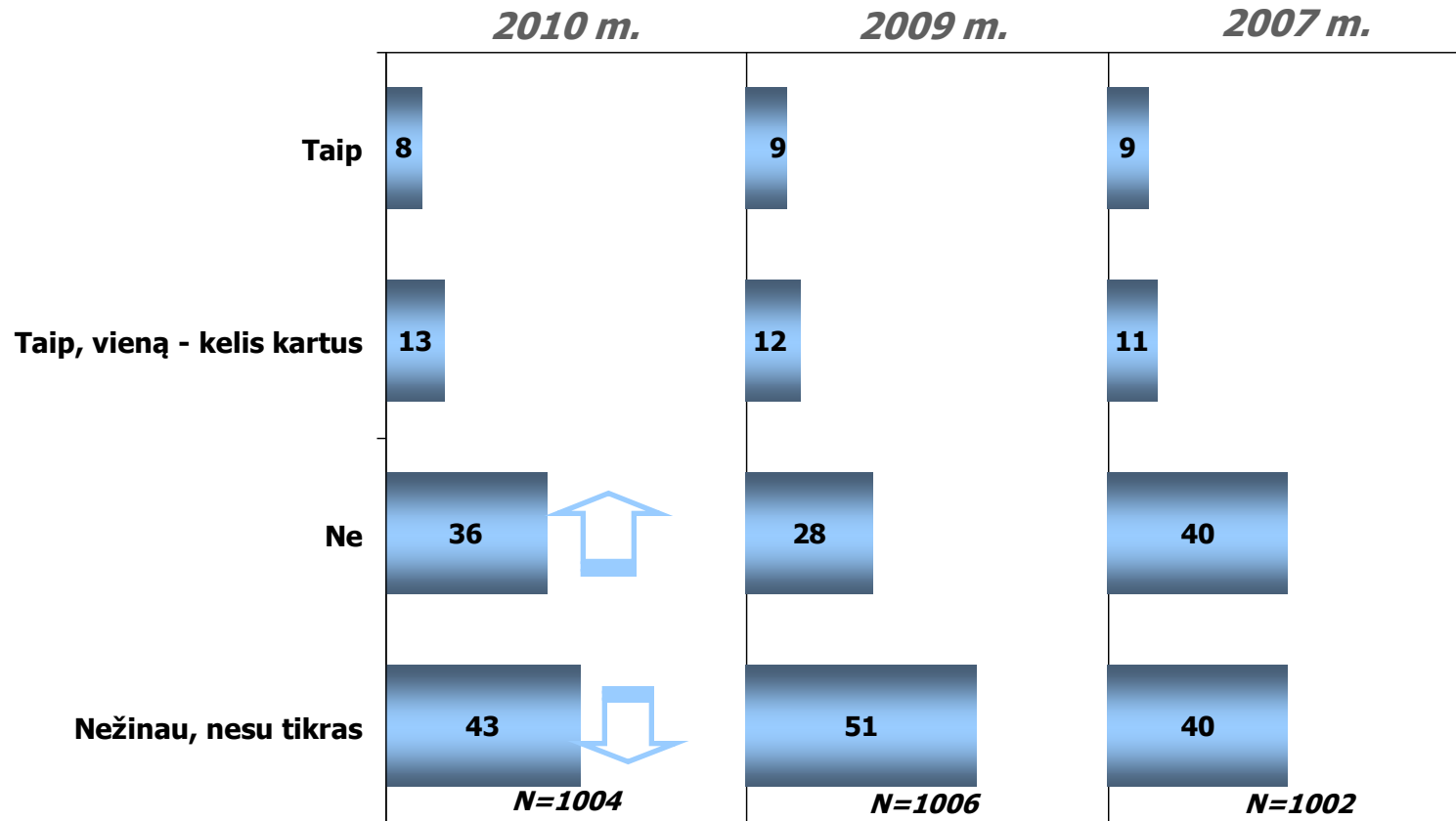
Ar, Jūsų nuomone, Lietuvoje gyvuliai šeriami GM pašarais?

36-45 m. apklaustieji, didžiausių pajamų atstovai, kaimo vietovių gyventojai dažniau nurodė, jog Lietuvoje gyvuliai šeriami užsienyje pagamintais GMO pašarais. 18-45 m. respondentai, miestiečiai dažniau išreiškė nuomonę, jog Lietuvoje gyvuliai šeriami pašarais, pagamintais iš Lietuvoje auginamų kultūrų. Tai, kad Lietuvoje gyvuliai šeriami tik įprastais pašarais dažniau nurodė žemiausio išsimokslinimo respondentai, mažesnių miestų ir kaimo vietovių gyventojai.

GM maisto produktų vartojimas (%)

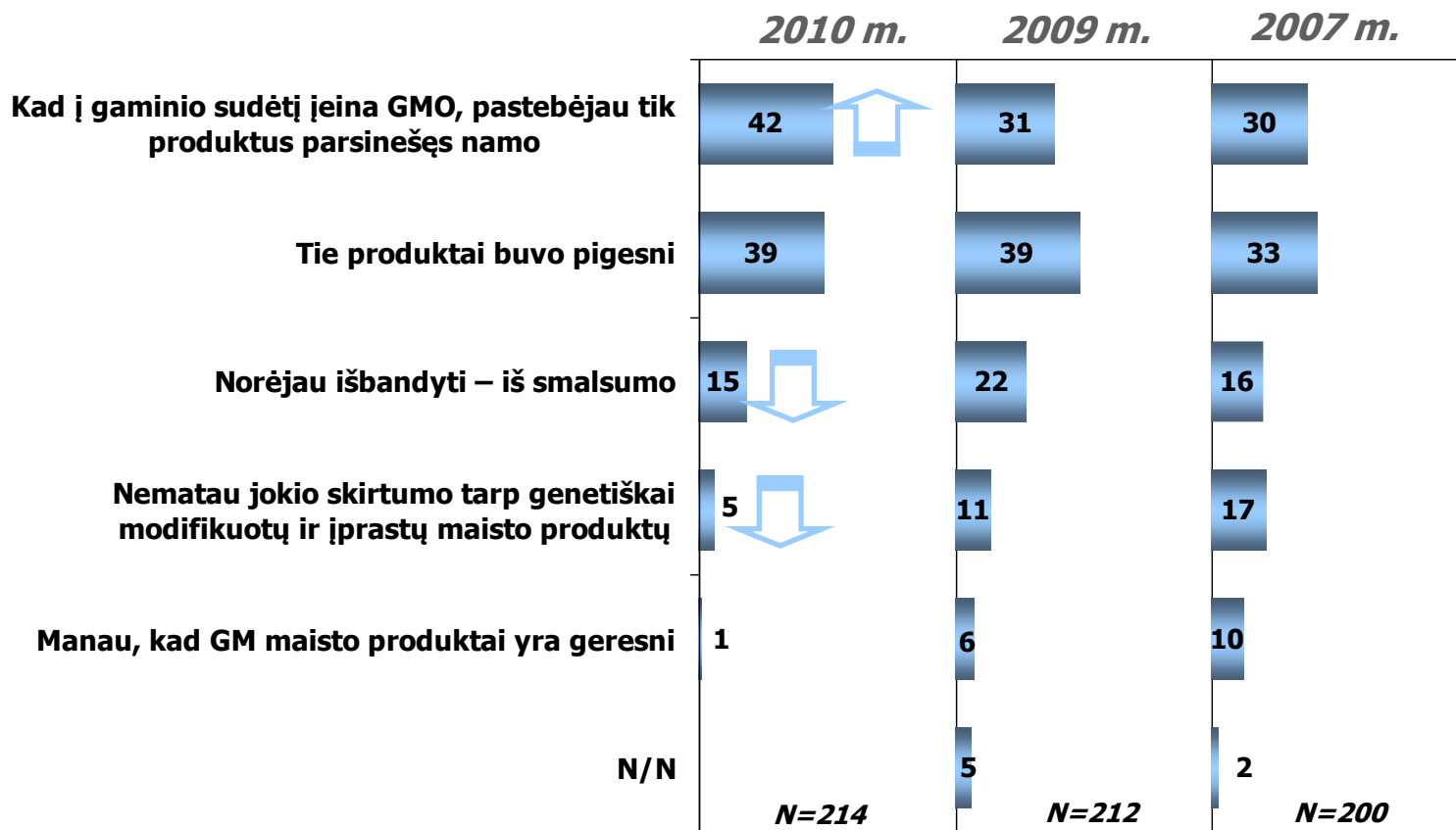
Ar perkate ir vartojate GM maisto produktus?

Didesnes pajamas turintys apklaustieji dažniau nurodė pirkę ir vartoję GM maisto produktus vieną – kelis kartus.

GM maisto produktų pasirinkimo motyvai (%)

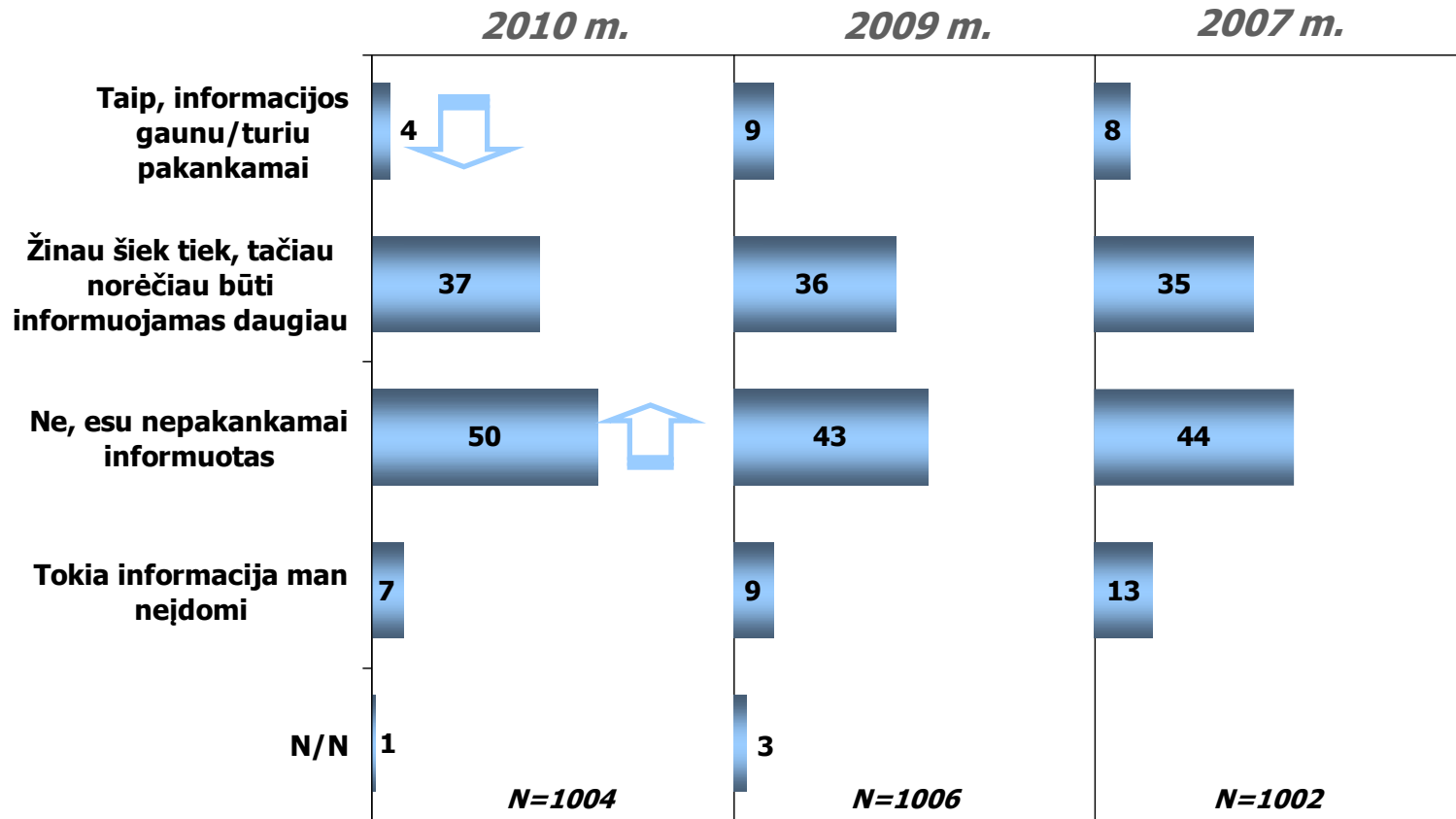
Kokie buvo Jūsų pasirinkimo motyvai?

* Galimi keli atsakymai;
suma viršija 100%

Žinių apie GMO ir GM produktus pakankamumas (%)

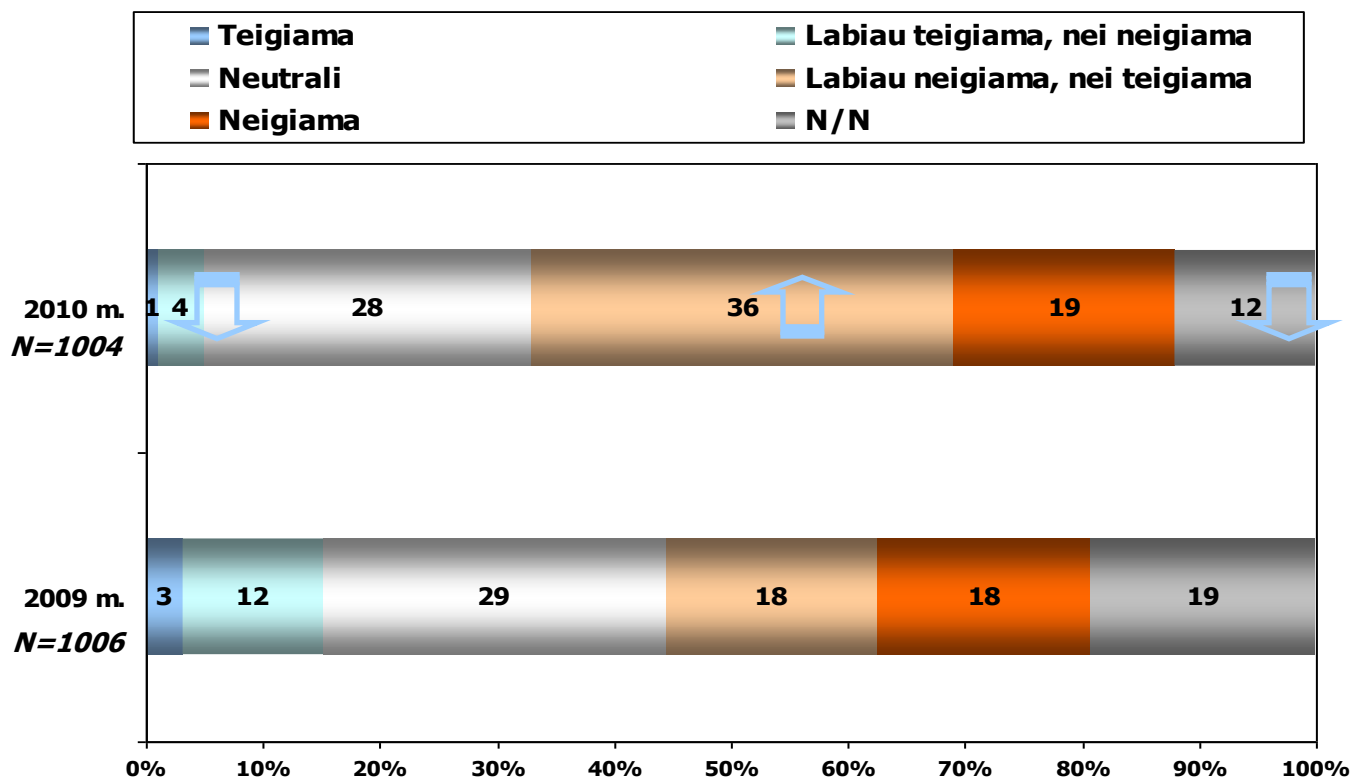
Ar manote, kad pakankamai žinote apie genetiškai modifikuotus organizmus ir genetiškai modifikuotus produktus?

26-45 m. respondentai dažniau nurodė esantys nepakankamai informuoti. Aukščiausio išsimokslinimo respondentai dažniau nurodė žinantys šiek tiek, tačiau norintys būti informuoti daugiau.

Vyraujančios informacijos apie GMO Lietuvos žiniasklaidoje vertinimas (%)

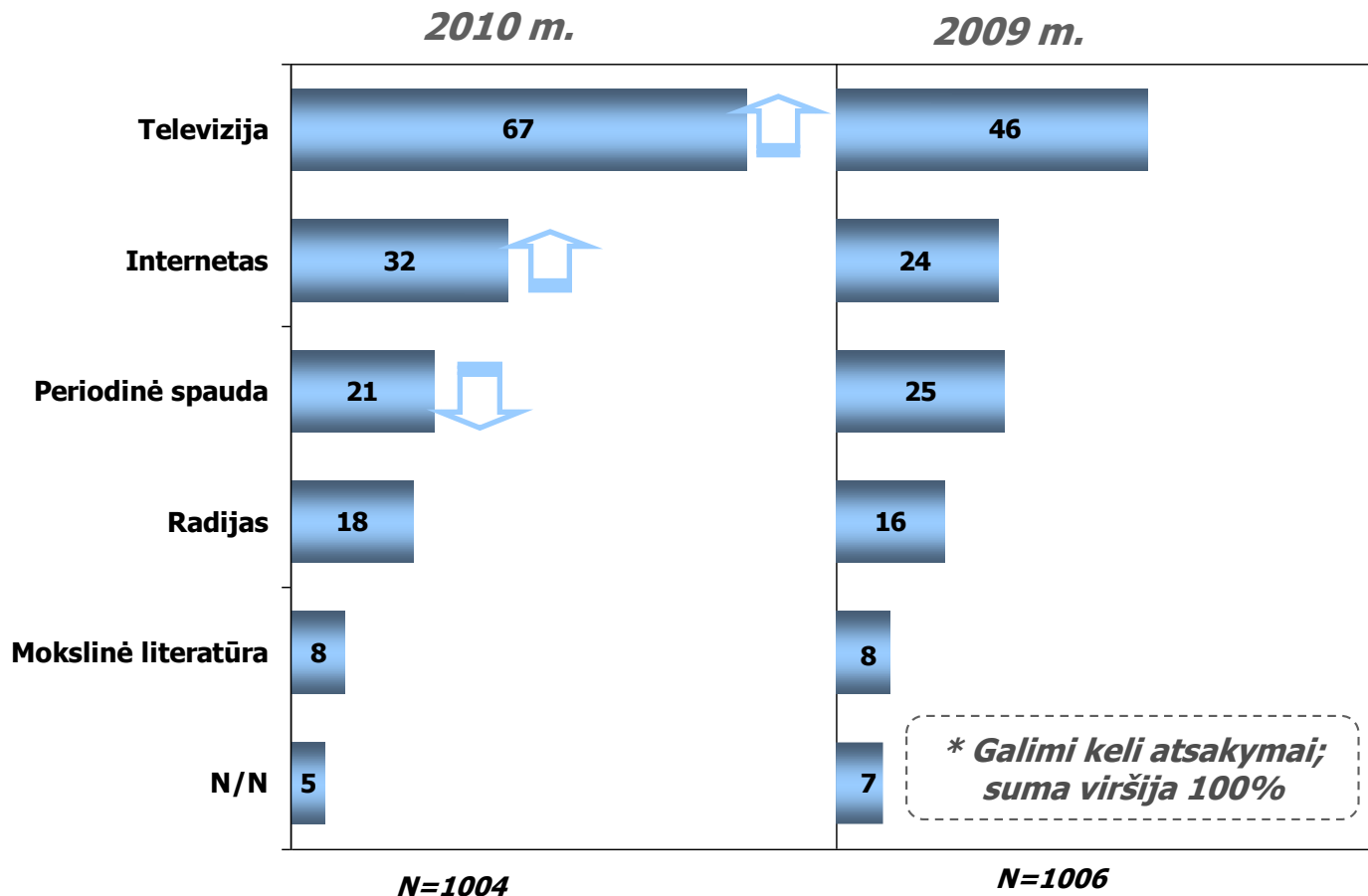
Kokio pobūdžio, Jūsų nuomone, informacija apie genetiškai modifikuotus organizmus vyrauja Lietuvos žiniasklaidoje?

Neigiamą informaciją dažniau akcentavo mažesnių miestų atstovai.

Informacijos apie GMO šaltiniai (%)

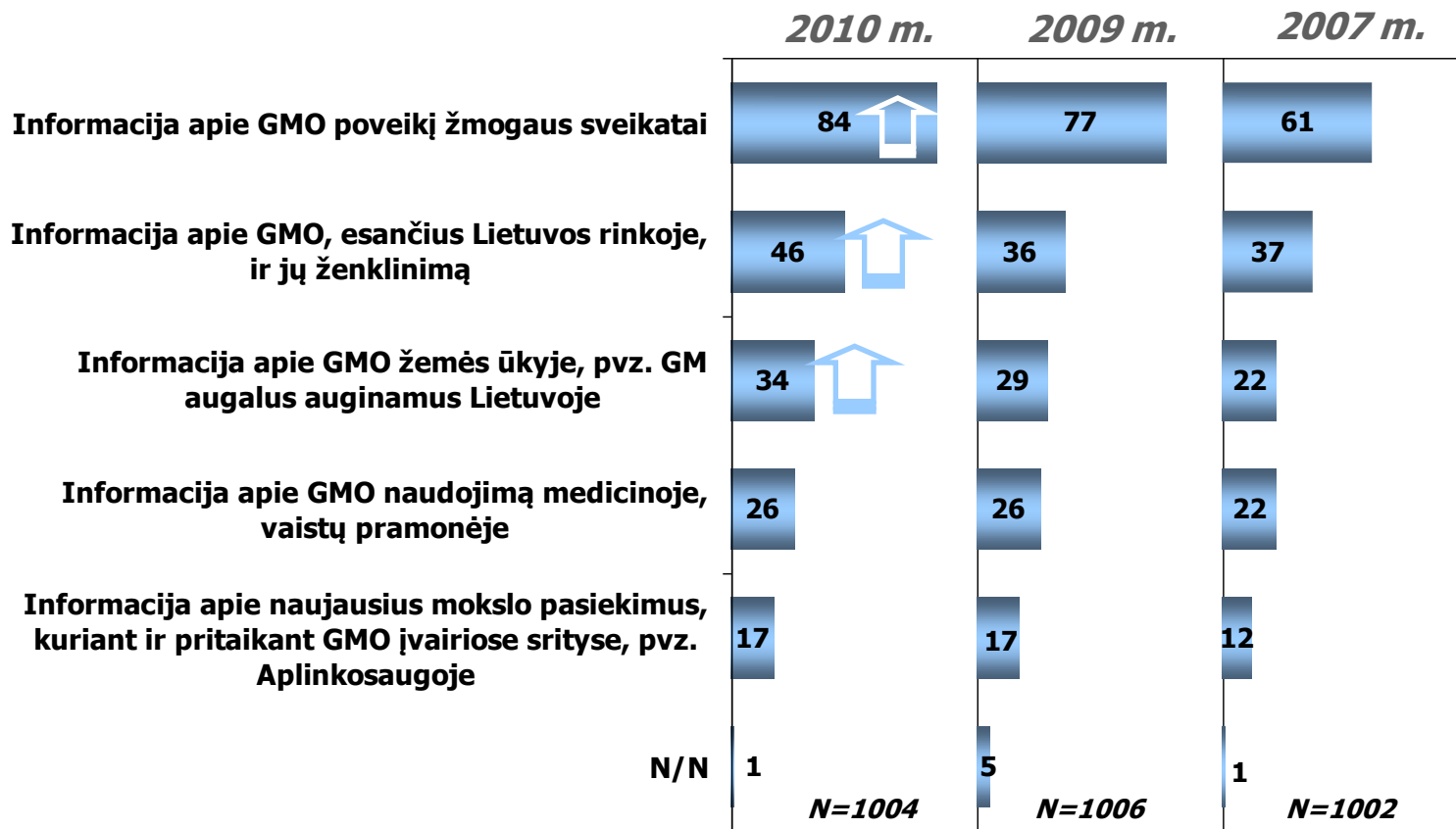
Iš kurių visuomenės informavimo šaltinių dažniausiai gaunate informaciją apie genetiškai modifikuotus organizmus?

Televiziją dažniau įvardino vyresni nei 35 m. respondentai, mažesnių pajamų grupės nariai, mažesnių miestų ir kaimo vietovių gyventojai. Internetą – 18-35 m. tyrimo dalyviai, aukščiausio išsimokslinimo atstovai, didesnes pajamas turintys tyrimo dalyviai, didmiesčių gyventojai. Radiją dažniau paminėjo moterys, mažesnių pajamų atstovai, mažesnių miestų ir kaimo vietovių gyventojai.

Aktualiausia informacija apie GMO (%)

Kokio pobūdžio informacija apie genetiškai modifikuotus organizmus, Jūsų nuomone, būtų aktualiausia?

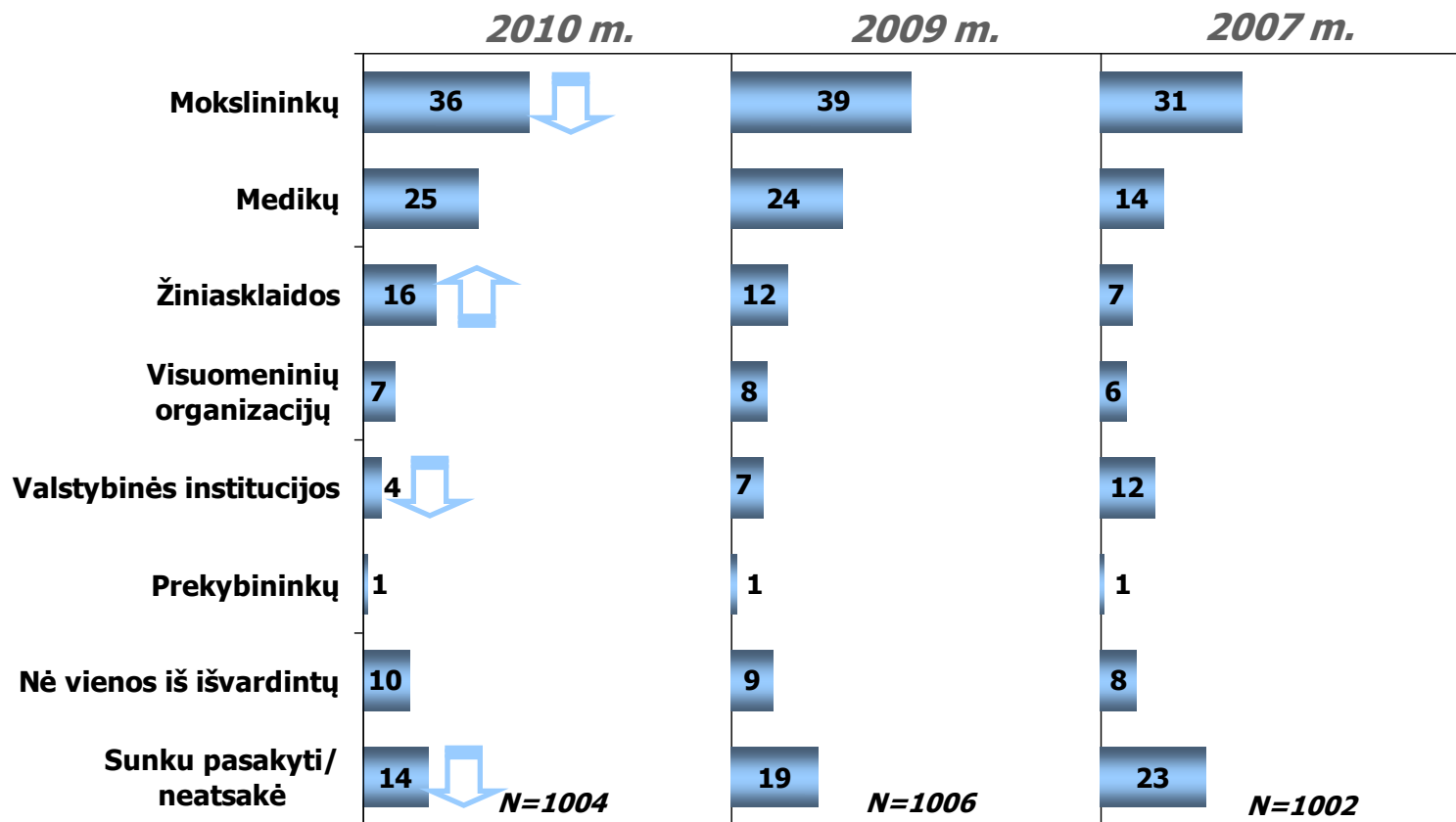

* Galimi keli atsakymai;
suma viršija 100%

Moterys bendrai nurodė daugiau aktualios informacijos apie GMO. 26-55 m. amžiaus apklaustieji, didesnes pajamas turintys respondentai, didmiesčių gyventojai dažniau pageidautų informacijos apie Lietuvos rinkoje esančius GMO ir jų ženklinimą. Miestiečiai dažniau įvardino informaciją apie GMO žemės ūkyje. Mažiausių pajamų tyrimo dalyviai, mažesnių miestų gyventojai dažniau nurodė informaciją apie GMO naudojimą medicinoje, vaistų pramonėje.

Patikimiausi informacijos apie GMO šaltiniai (%)

Kieno teikiama informacija apie GMO labiausiai pasitikite?

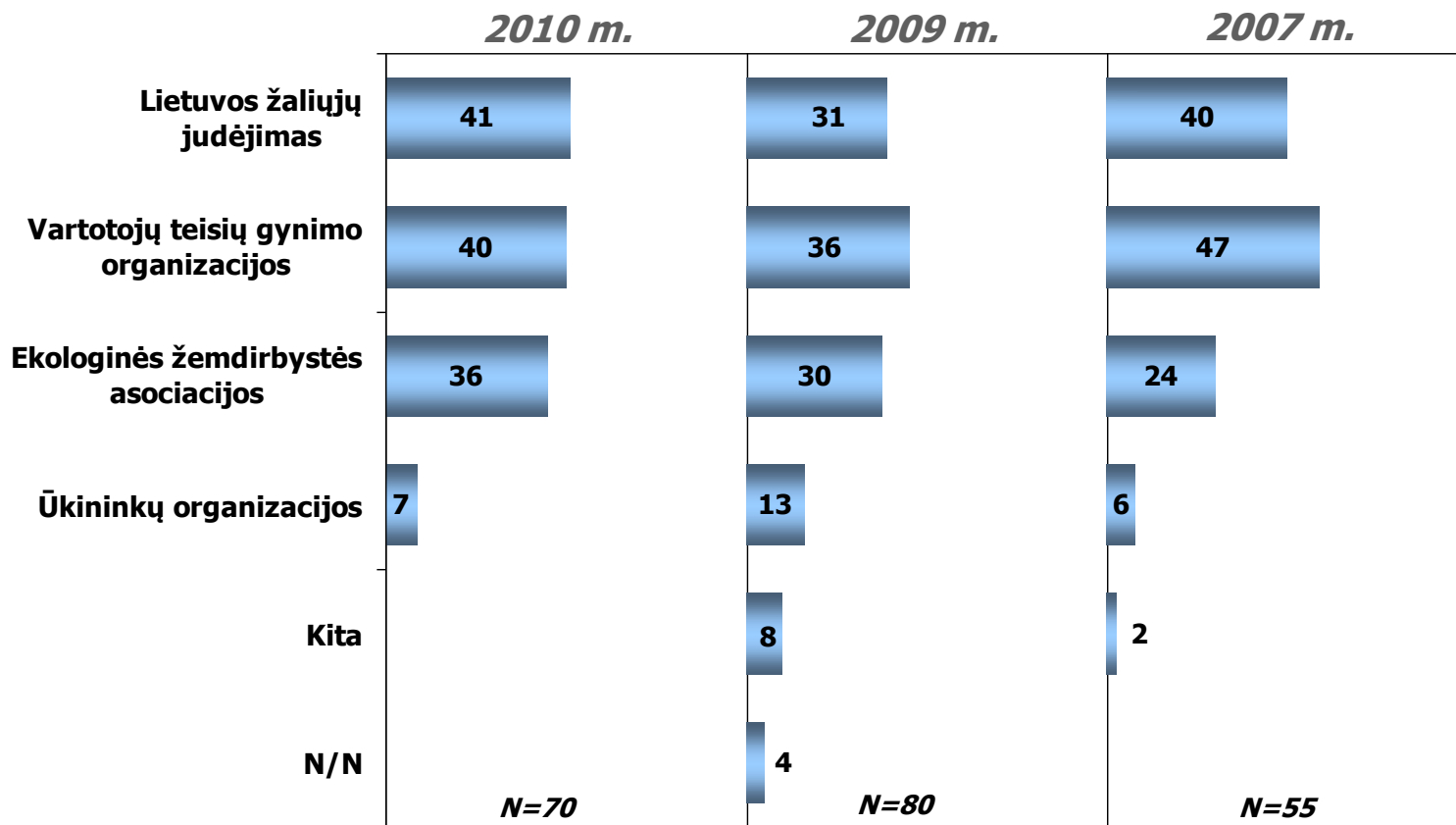

* Galimi keli atsakymai;
suma viršija 100%

Mokslininkais labiau linkusios pasitikėti moterys, didesnių vidutinių pajamų atstovai, mažesnių miestų ir kaimo vietovių gyventojai. Medikais – miestiečiai. Žiniasklaida – vyrai, mažesnių pajamų atstovai, mažesnių miestų ir kaimo vietovių gyventojai.

Pasitikėjimas visuomeninėmis organizacijomis (%)

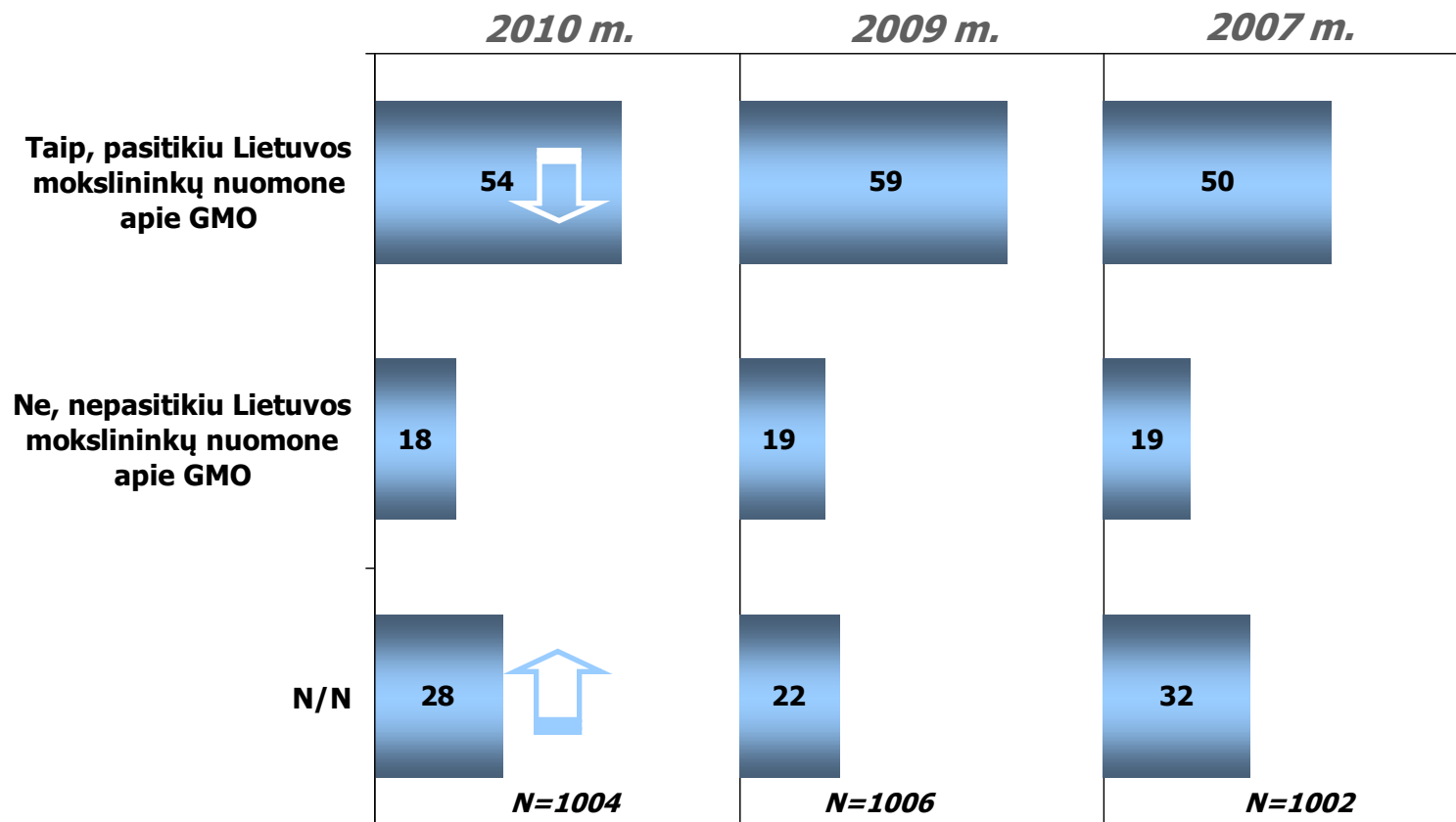
Jei labiausiai pasitikite visuomeninėmis organizacijomis, kokiomis?

** Galimi keli atsakymai;
suma viršija 100%*

Pasitikėjimas Lietuvos mokslininkų nuomone apie GMO (%)

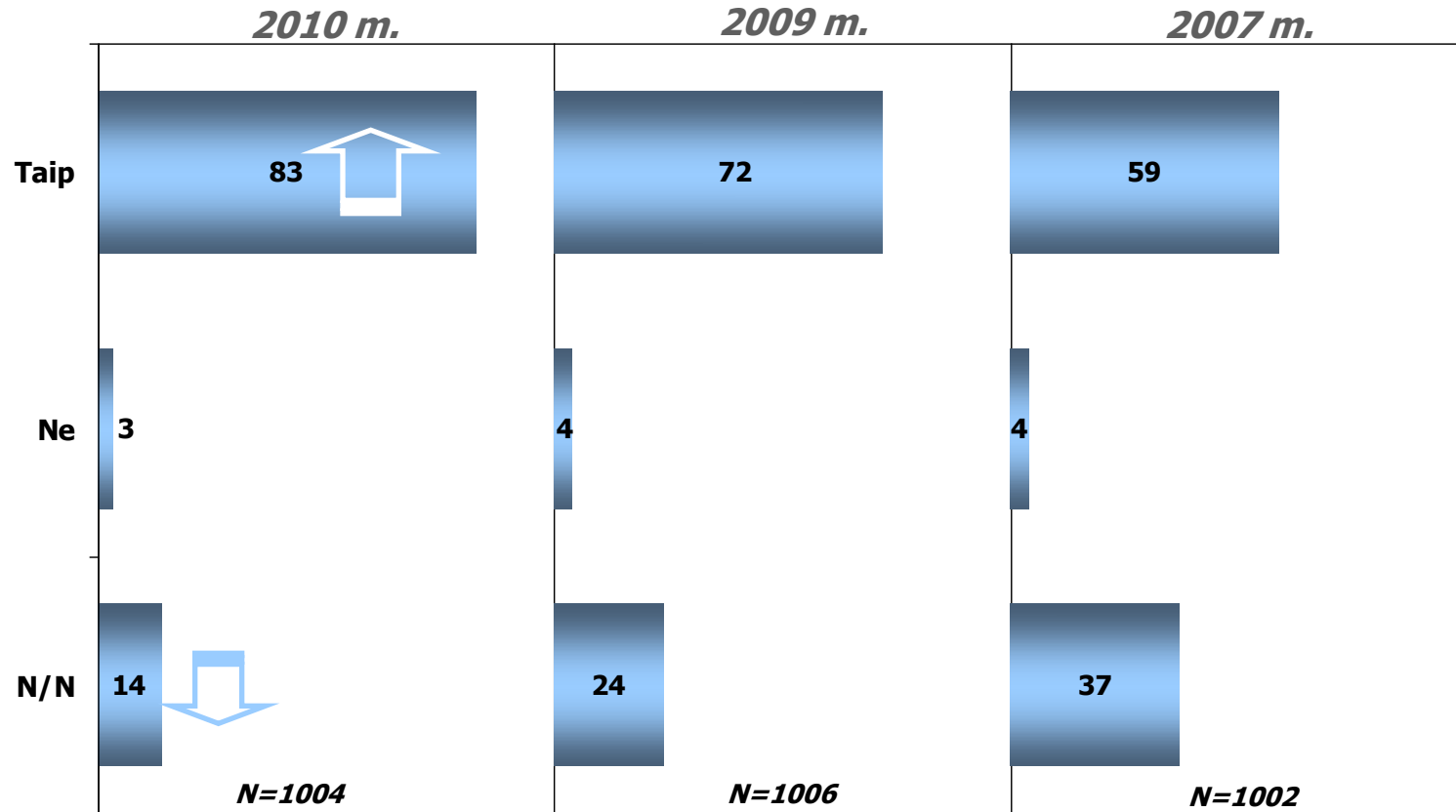
Ar Jūs pasitikite Lietuvos mokslininkų nuomone apie GMO?

Teigiamai dažniau atsakė moterys, 18-45 m. amžiaus respondentai, mažesnių miestų ir kaimo vietovių gyventojai.

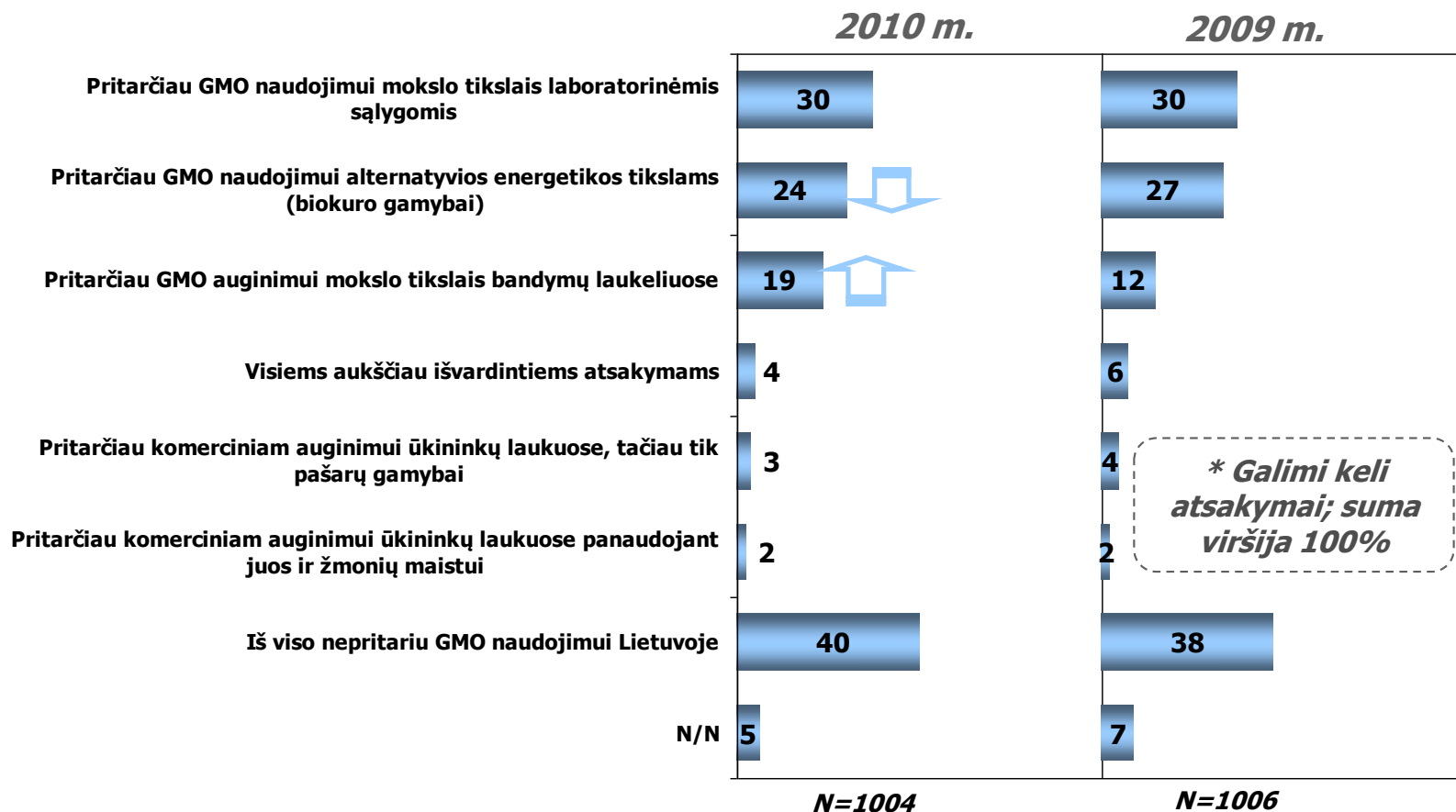
Nuomonė apie GM produktų poveikį sveikatai (%)

Ar, Jūsų nuomone, genetiškai modifikuoti (GM) produktai gali turėti poveikį žmogaus sveikatai?

Pritarimas politinėms pozicijoms dėl GMO naudojimo Lietuvoje (%)

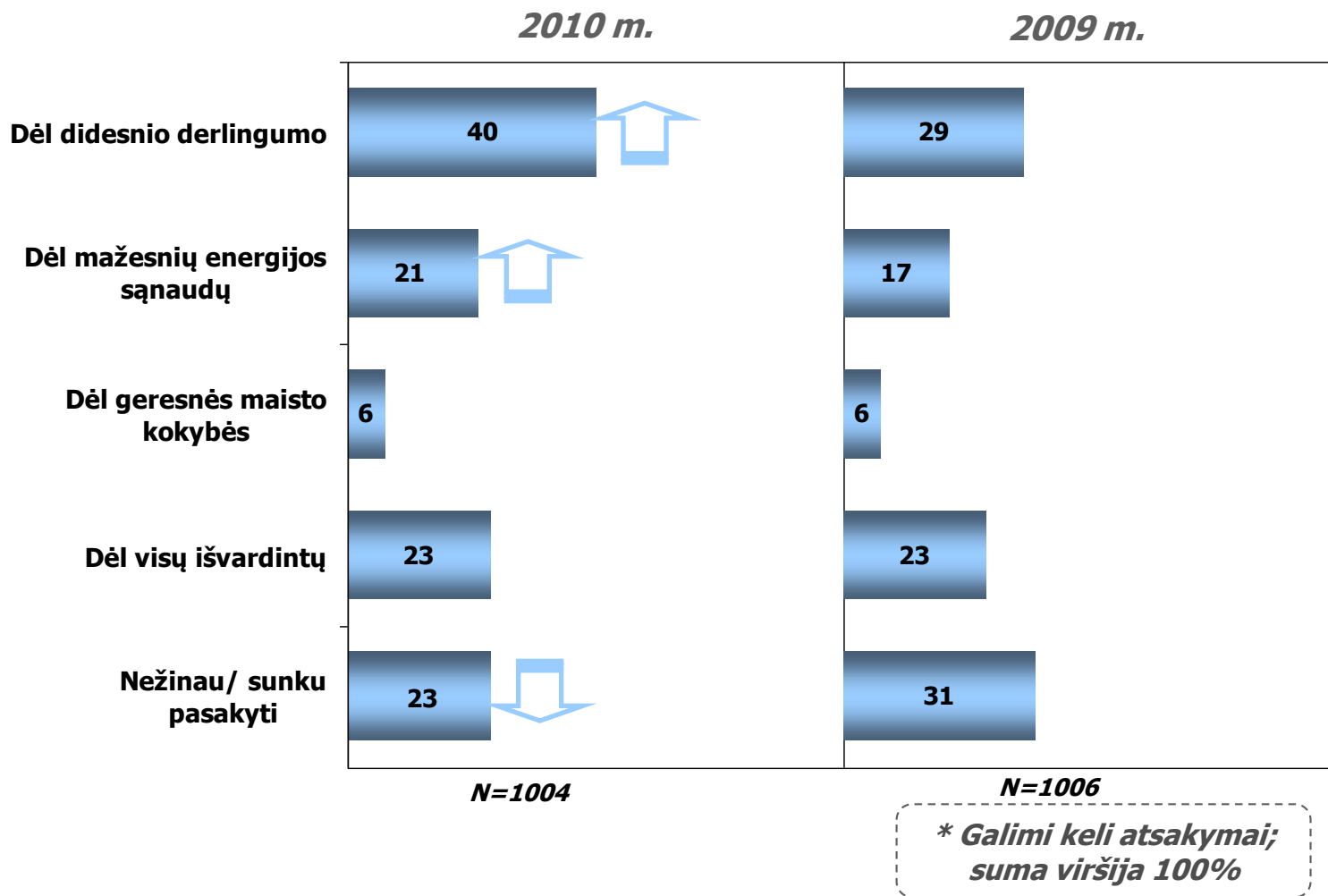
Kokiai politinei pozicijai dėl genetiškai modifikuotų organizmų (GMO) naudojimo Lietuvoje pritartumėte?

Moterys labiau linkusios pritarti GMO naudojimui mokslo tikslais laboratorinėmis sąlygomis. GMO naudojimui alternatyvios energijos tikslams ar auginimui mokslo tikslais bandymų laukeliuose dažniau pritartę didmiesčių gyventojai. Vyrai, mažesnių pajamų grupės nariai apskritai labiau linkę nepritariu GMO naudojimui Lietuvoje.

GM augalų pasėlių plotų didėjimo priežasčių suvokimas (%)

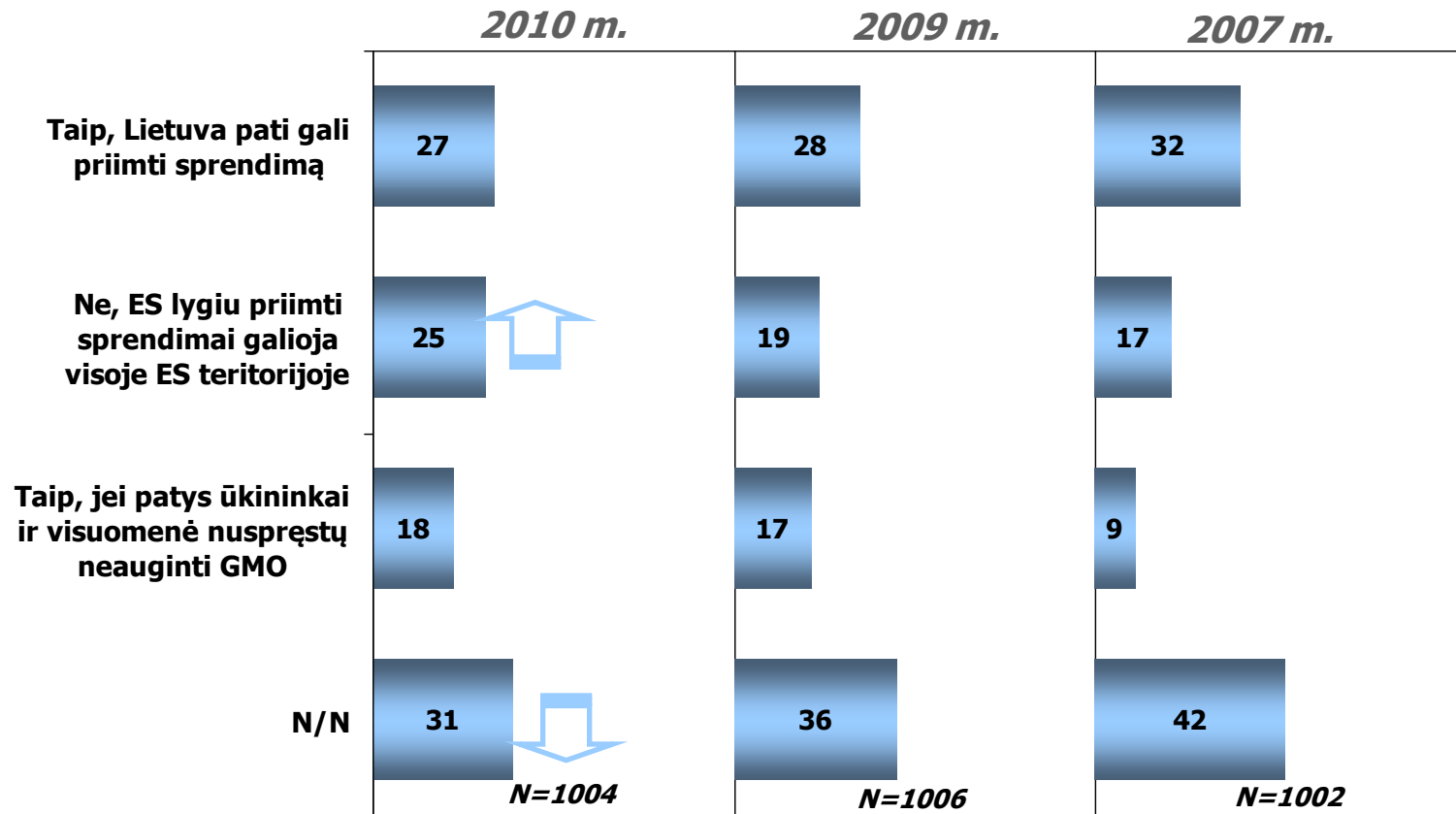
Dėl kokių priežasčių, Jūsų nuomone, pasauliniu mastu kasmet stebimas GM augalų pasėlių plotų didėjimas 12 proc.?

Didesnį derlingumą dažniau nurodė vyrai, kaimo vietovių gyventojai. Mažesnes energijos sąnaudas taip pat dažniau paminėjo kaimo vietovėse gyvenantys respondentai. Didmiesčių gyventojai dažniau teigė, jog GM augalų pasėlių plotai didėja dėl visų išvardintų priežasčių.

Lietuvos galimybių atsisakyti naudoti ir auginti Europos Sąjungoje įteisintus GMO suvokimas (%)

Ar, Jūsų nuomone, Lietuva galėtų atsisakyti naudoti ir auginti Europos Sąjungoje įteisintus GMO?

Mažesnių pajamų atstovai bei miestiečiai dažniau teigė, jog Lietuva pati gali priimti sprendimą. Neigiamai dažniau atsakė didesnių pajamų grupės nariai, didmiesčių gyventojai. Žemiausio išsimokslinimo respondentai dažniau teigė manantys, jog Lietuva galėtų atsisakyti naudoti ir auginti ES įteisintus GMO, jei patys ūkininkai ir visuomenė nuspręstų jų neauginti.

apibendrinimas

Apibendrinimas

GMO temos žinomumas

- **GMO tema šalies gyventojams tampa vis labiau pažįstama. Vis daugiau tyrimo dalyvių išreiškia aiškią nuomonę GMO atžvilgiu:**
 - **Lyginant su 2009m., išaugo respondentų, girdėjusių apie GMO, dalis (nuo 88 proc. iki 96 proc.).**
 - **Populiarėja nuostata, kad GM augalai auginami mokslo tikslais ir Lietuvoje (32 proc.; 2009m. buvo 28 proc.).**
 - **Daugėja manančių, jog GM augalai gali ir visai išoriškai nesiskirti nuo natūralių rūšių (28 proc.; 2009m. buvo 22 proc.).**
 - **Taip pat visuomenėje populiarėja nuostata, jog ir Lietuvoje gyvuliai šeriami GM pašarais (tiek pagamintais užsienyje [42 proc.], tiek Lietuvoje[24 proc.]).**
 - **GM poveikiui gyventojai vis mažiau abejingi - neturinčiųjų nuomonės dėl GM produktų poveikio žmogaus sveikatai per metus sumažėjo nuo 24 proc. iki 14 proc.**
 - **Didesnis derlingumas (77 proc.) bei mažesnės energijos sąnaudos (21 proc.) įvardijamos pagrindinėmis priežastimis, kodėl GM augalų pasėlių plotai pasaulyje kasmet didėja.**

Apibendrinimas

Nuomonė apie GMO

- ❑ Tyrimo dalyvių atsakymai rodo, jog visuomenėje stiprėja neigiamos nuostatos GMO atžvilgiu:
 - ❑ Apskritai padidėjo neigiamai GMO vertinančiųjų procentas (nuo 51 proc. iki 58 proc.).
 - ❑ Dar didesnė dalis respondentų nurodė manantys, jog GM produktai gali turėti poveikį žmogaus sveikatai (nuo 72 proc. iki 83 proc.).
 - ❑ Lyginant su 2009m., didesnė tyrimo dalyvių dalis nurodė nevartojantys GMO maisto produktų (nuo 28 proc. iki 36 proc.). Atitinkamai sumažėjo dalis neturinčiųjų nuomonės šiuo klausimu.
 - ❑ Plinta nuomonė, jog žiniasklaida GMO temą nušviečia daugiau neigiamai nei teigiamai.
 - ❑ Tai, kad produkto sudėtyje yra GMO, dažniausiai pastebima tik juos parsinešus namo (42 proc.). Mažėja tokius produktus išbandančių iš smalsumo (15 proc.) bei nematančių jokio skirtumo tarp jų ir įprastų maisto produktų (5 proc.).

Apibendrinimas

Informacijos apie GMO poreikis

- Augantis GMO temos žinomumas bei neigiamos informacijos apie šį reiškinių sklaida sąlygoja didesnę informacijos poreikį:
 - Šiemet respondentai tiesiogiai išreiškė didesnę informacijos apie GMO poreikį – 50 proc. (2009m. buvo 43 proc.) teigė esantys nepakankamai informuoti apie GMO ir GM produktus.
 - Lyginant su 2009m., tyrimo dalyviai bendrai įvardino didesnę ir įvairesnio pobūdžio informacijos apie GMO poreikį.
 - Televizija (67 proc.) įsitvirtina kaip pagrindinis informacijos apie GMO šaltinis. Taip pat auga interneto (nuo 24 proc. iki 32 proc.) svarba.
 - Patikimiausiu informacijos šaltiniu išlieka mokslininkai (36 proc.). Toliau rikiuojasi medikų (25 proc.) teikiama informacija. Pastebimas kiek išaugęs pasitikėjimas žiniasklaidoje (16 proc.; 2009m. buvo 12 proc.) pateikiama informacija apie GMO.
 - Nors pasitikėjimas Lietuvos mokslininkų nuomone apie GMO kiek sumažėjęs (nuo 59 proc. iki 54 proc.), jų nuomone pasitiki daugiau nei pusė šalies gyventojų.

ačiū